

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni baloldali párt közlönye.

Megjelen hetenként ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj:

Öt-hatásos petizorát 5 kr. Nagyból terjedelmű, mint szinten több izbebi hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árért.

Előfizetési árak:

Helyben és postán küldve. Egy év 10 ft - kr. 1/2, fél év 6 ft - kr. 1/2, három hónap 4 ft - kr. 1/2.

Az új honvédegyér.

Az új honvédegyér. A mely lehajoltságot kellett a magyar honvédek körében Szent István Béla miniszteri tanácsosnak honvédegyérré lett kinevezése. Ép oly hozsánával fogadtatott a bécsi katonai körökben, hol örömebb veszik, ha egy-egy áldott jó táblaliró nyer alkalmazást katonai szakkörben, hogyszem egy tudományosan művelt katoná, kivel szemben az oppositio kissé bajosabb lenne.

Az, amit a bécsi „N. Fremdenblatt“ mór, hogy „az irányadó körök“ azért léptek Szende ural alkudozásba, mivel az illető miniszterium hivatalnokai határozottan kijelenték, hogy „ők katoná alatt szolgálni nem akarnak, ez esetben formális strike-ot csinálnának.“ — legalább is neveléses egy részről, míg másfelől rettenetesen boszantó.

Telát a honvédelem ügye azért van teremtve, hogy egy-két hivatalnoknak — ki az ügyben magában kellő jártassággal, kiváló szakképességgel nem bír — kenyeret adjunk!

Mi nem ellenszenvetünk Szende Béla új exejával s lehet, mint bürokrata, hatalmasan megállja a sarat, de ha jól vagyunk informálva, az ő egész hadműködése az 1849-dik évi július havában hevenyében szervezett „sergej“-ben található csak föl, mely intézmény pedig, mikint bölcsekn tudjuk, sokkal inkább ephemere-gétség hasonló tartamú volt, semhogy valaki magát szakképessé varázsolja, ha még olyan lángszeszrel van is megáldva.

Szende ügyér ő exejáról pártolói akép nyilatkoznak, hogy neki legfőbb erénye a „hatalmas munkaerő.“ „vas szorgalom“ s „jóakarát.“

Ez mindenesetre érdem szintén, csakhogy nagyon kevés — az üdvösséghez.

Különböben tartjuk azt a magyar peldásmutat, hogy: „lementével dicserő a napot!“

Mi nem itéljük el előre Szende ügyér urat honvédelmi ügyérségének kezdetén, azonban szigoruan ellenőrökünk miködése fölött, s valahányszor olyasmint észlelünk kormányzásában, mely a honvédség ügyének ártalmára, hátrányára válik, mindenkör nyílt oppositiot fogunk képezni.

Nem vonjuk kétségbe távolról sem az új ügyér ur hazafini lángoló érület, sem pedig akaratképességét, de mi legalább tanáskodunk benne, hogy szakértelmet nagyon is igénylő társzint nemszakember dicsőségesen vezethessen.

Adjá isten, hogy csalódjunk nézetünkben!

Mi leszünk az első, kik ez esetben töredelmesen vedressuk mellünkkel s kiáltjuk a „mea culpa“-t, a „mea maxima culpa“-t.

Addig azonban csak fentartjuk előbbi nézetünket, s ismétéljük, hogy mi szakembert óhajtottunk volna a honvédegyéri társzint.

De mit tehetünk mi arról, hogy így tetszett — az irányadó köröknek?!

TÁRCZA.

EGY NEMESEMBER LEÁNYA

Regény harmadik részben. Irta Schwartz Mária Zoélla. Harmadik rész.

Porry s zemei tüzet szikráztak. Göröcsösen szorítá össze kezét. A gyárbitokos nem adott neki időt többet mondani, hanem elcs hangon tette hozzá:

— Nem szeretek a házi gyalázatokról beszélni; elébe helyezem azokat a világ szemelő elrejténi, hogy szürke hajam ne legyen gyalázattal fedve. És most élj boldogul.

Ki sietett a szobából. Egy óra múlva elutazott Porry.

Mily napok, mily évek, milyen szenvedések és megaláztatások tüntek el Soreza felett, azt csak a mogorva Eksamó tudná elmondani.

Hogy azok kimondhatatlan keserűek voltak, azt arczán lehetett olvasni; mert a lángból, mely azt ezeltől hevítette, egy szikra sem volt meg.

Most is szép volt, talán feltűnőbb, de egész megjelenése jég-fátyol nyugodott, mely azt is, a ki ő szemlélt, megfagyasztotta.

A király tegnap Bécsből egyenesen Gödöllőre utozott.

A honvédelmi ügyérség osztálytanácsosa H a v a s Sándor lesz, aki eddig ugyanazon minőségben a belügyérségnél volt.

Ismet miniszterválasz. Kerkápoly ur — a „M. U. szerint — nem tudja elviseelni legutóbbi vereséget, s követi Lónyay jó példáját, le fog mondani. Csak egyszer maradna már a szándékánál.

A pénzügyminiszter már kinevezte a bankbizottságot, mely az előmunkálatok megtételére van hivatala. Kerkápoly e bizottság alkotásánál nem tagadta meg ömagát, s a párt megkérdése nélkül „Lónyay embereiből“ szedte azt össze. Természetes, hogy ellenzéki egy sínec közte. Így kívánja ezt a miniszteri — taktika. Az egész szomorú dologban vigasztaló az, hogy e bizottsággal maga a Deakpárt sínec megelégedve.

Biharmegye közlebbi gyűlésén elfogadtatott — a jésuiták be nem fogadása iránti indítvány. Ez alk lomból Nagy József szép beszédet tartott.

Királyi biztosul Karloviczra Majthényi helyett — mint az érseki administrator hivatalosan értesítetett. — Jekelfi usi osztálytanácsos van kiszemelve.

Fűnek fanak bizalom. A szobozsai jobboldal még sem akar megnyugodni eddigi babérai: uthon már árvaságra maradt a követválasztásnál, s most elkekeredésében mi telhetett tőle? — bizalmat szavazott Lónyaynak és kormányának. De Lónyay megkötött, mielőtt elküldheték volna bizalmuknak hálás nyilatkozatát. Így onnan kikoptak. Megel már Lónyay bizalom nélkül is, — gondolák magukban, s hogy bizalmuk körbe ne vezessen, a Lónyaynak szava zót bizalmat elküldték — Szlavovik. Szlavovik felteszük, hogy nem fogja komolyan venni — a szobozsaiak e baklövését.

Uj képviselő. Fogarason ötödik napi szavazás után orsz. képviselővé Májai Sándor választott Jobboldali.

A horvátok hajolnak. A regnikoi ris küldetését ellát azon szándékától, hogy a horvát baa a magyar kormányelnök ellenjegyzése nélkül neveztessek ki.

A felsőbb iskolák rendezési terve.

Dr. Mészáros osztálytanácsos szorgalma folytán a felsőbb tanodákról szót tjavaslat a jövő év elején má a honatyák elé kerülhet. E javaslat nincs még egész terjedelmében előtűnik, csupán annak vázátát ismerjük. De már az is olyan, hogy elég kifogást lehet az ellen tenni.

Az állami és nemállami főiskolákról külön rész tárgyal. Ide számítanak az egyetem, melyeket jogakadémiaik. Az egyetemen az államtudományi, orvosi, bölcsészeti-történelmi és matematika természetudományi szak lesz.

Még ez eddig igen szép volna. Hanem mi következik ezután?

A kath. hittani szak fentartatik — az egyetemi alap rendezéséig.

Telát a kormányknak még sínec eléréje szakitni a papsággal, s a nevelés szent ügyének árt inkább, mint hogy az államtetre nétt fekete sereget utasítsa rendre.

Mondják, hogy a nevezett tervben a tan szabadság eszméje is ki van mondva. Azonban ez is megbénítatik az által, hogy a tanároknak ki lesz szabva, melyik tantárgy vázlatát, meddig adják elő. Így tehát a tanítási szabadság gátolva van. De hasonló fog történni a tanulási szabadsággal is, a mennyiben a hallgatói a vizsgatárgyak által lesznek szabályozva.

A műegyetem általános osztály, mérnöki, solylyal ment vendége él, s üdvözletlül kezét nyújtotta neki.

Porry megragadta azt, s néhány össze függéstelen szót rebogott. Tekintete szinte szilárdul függött Soreza arczán, de abban semmi sem volt, mi a megindulást egyetlen szikrához hasonlított volna; ekkor Máriához fordult, s szivélyesen köszöntötte. Mitán az első kérdések egészége fordítóni tartozkodása, s ily rétekről kicseréltek, Soreza elfogulatlan hangon mondá:

— Kitalálja Cousinom, mivel vagyok most ottlálva, s mi az, a mi az asztalon szét-szóra hever?

— Hogy mi, azt megmondja szemem: azok rajzolatok.

— Igen.

— Szándéka van azokat rendezni?

— Igen helyesen, de kiől vannak e rajzolatok?

Soreza mosolygott.

— Óntól?

— Nem jól találta el.

építészeti, gépészeti, vegyészeti, esetleg bányászati és erdészeti szakosztályokból fog állani. Szabályozva lesznek a jogakadémiaik is. Ezek az egyetem jogi osztályával csak annyiban nem lesznek egyenlők, hogy tudományos szigorlatok felvételére s az akadémiai fokozatok adományozására nem lesznek jogosítva.

A magyarországi jogakadémiaik a pesti, az erdélyi a kolozsvári egyetemhez számítottatnak.

Szigorú felügyelet tervezeteti a nemállami jogakadémiaakra, ezek a két év alatt nem emeltetnek azon színvonalra, melyen az államiak vannak, akkor az innen kiadott bizonyítványok nem fognak érvényesekül államirteni.

Ennyi még az, a mi a felsőbb iskolák rendezési tervéből megtudhatunk. Majd meglássuk a részleteket.

Fontos ez ügy ránk néve debreczeni érdeklő is. Mert a mi főiskolánk oly régen sürgetett rendezése épen ettől függesztett fel idáig.

Ugy hiszszük, hogy itt a rendezési tervvel már nem lesz oly sok baj. Az Imre Sándor által megadott alap, mely a méréselt tan szabadság elvén nyugszik, oly biztos leund, hogy akár ez szolgáljon maútt is példánakul.

Közel van tehát az idő, midőn a debreczeni főiskola nemcsak külsőleg épül fel, hanem annak belsejébe is új szellem költözik. Bizony, ideje is már!

Egyik rést betömjük, a másikat kinyitjuk.

Az ötvennégy milliós kölcsön megszavaztatott tehát.

Oly színekben állítá elé a csupasz tényeket Kerkápoly pénzügyér ur, hogy Byron szavaival éljünk, egész „vad valóságukban, miszerint az ellenzéknek is át kell látnia, hogy bizony — habár kénytelen kellett lenni is, — meg kellett szavazni azt az új kölcsönt, ha azt nem akarjuk, hogy az ország kormányzásai gépezete meg ne akadjon.

Rettenő szomorú állapot biz ez! A jó ég tudja, hová vezet az ilyen gazdálkodás!

Most már Kerkápoly ur is megeresztette a nemrég nagyon is fölécsavart hurokat s egész töredelmesen bevallja: Mátyás király kántorjakint: „Roszul vagyunk, ha mondom!“

Hej, rosszul!

Mert nézzük csak, mire is veszi föl a tisztelt pénzügyér ur azt a nagyon is takaros summát?

Nos, az az ötvennégy milliós részt a már contrahált kölcsönök fedezésére, részint a két utóbbi év függő adósságainak kiegyenlítésére, végre pedig a maradvány a jövő év deficitének becsomószására szolgál — és ez így megy a végtelenségig, mindaddig, míg a pénzügyerek, a helyett, hogy kész financiai tudományt és bölcsességet hoznának magokkal, midőn a fontos ügy élre lépnek, rendszeren csak az alphaját betűzgetik az államgazdasági részben, melynek azonnal megoldását elvárna a haza.

Hej, de csehül is vagyunk!

No, hanem mielőtt a kölcsön megszavaztatott, a baloldali bölcse Ghyecy Kálmán vetett is oda oly lezékét hatalmas beszédében, mely a midőn hű tákreül szolgált elszomorító financiai állapotunknak, egyszersmind tanulságot nyújtott egy a jelen, mint a jövő pénzügyér nek arról: — hogy miképen kell gondolkodni e miképen nem kell „wirthschaf tólai.“ Egyik rést be kell tölteni, a másikat azonnal kinyitni!

Hanem azt az érdemet nem vitathatjuk el Kerkápoly urtól, hogy „comme il faut“ polemikus, ki a „pro et contra“ rendszerét igen nagy sikerrel tanulmányozta.

De hát mind nem ért az semmit!

Nem mondjuk, hogy egy két obligá: „eijen“ nem kísért a pénzügyér ur szóküz delmeit, eröködésait, hanem ez nem nagyon vizsgálható lehet Kerkápoly ura néve s látzott is arczán bizonyos nyomasztó előérzet jele, melyt a szavakban körvonalozható: „tempora mutantur“ stb.

A kormánypárt elfogultan, mondhatnók egy része megilletődéssel hallgatta ama slap-

igazságokat, melyekért Ghyecy harcolt s melyeket napnál tisztább, fényesebb színekben állított elő.

Ugy látszott, érzik, hogy a par for-miniszerium orájának válságos percei számítottak s páni rettegéssel tekint a jobboldali sajtó már is egy könnyen bekövetkeztető Sannyekormánnyra. No de ebben a remegésben is van egy kis vigasztaló egy brit közmondás értelmeben:

Rettegés után nyugalom áll be.

Méliuszünnepegy vidéken.

Tépe, decz. 18.

A kegyeletes Méliuszünnepegyről vagyok szerencsés a lapok olvasóit pár szóval tudósítani, melyet a mi kis gyülekezetünkben f. hó 15-én tartottunk.

Már korán reggel gyász lobogó hirdeté a híveknek a megtartandó emlékünnepegyt, s midőn a hívogató harangok bus hangjai számos tagból álló hálás közönséget gyűjtöttek fel az ur házába; még inkább fokozta a nagyobb kegyeleteséggel töltötte el a hívek burgoságát a templom belsejét elborító fekete gyász.

Majd megzendült a hívek ajkán a „Jöve szent lélek ur isten“ stb. utána a „Te benedez bízunk“ stb. Ezután N Nagy Pál lelkész ur bugzó ima után eszmékben gazdag emlékbeszédet tartott, megemlékezvén a vértanui halált szenvedett nagy emberekről, elő adta Méliusz eietrajzát, egyszersmind buzdiva kérte a híveket a hitben állhatatoságra és megmaradásra. Ezt követte a nt. Balog Ferencz által írott „Emlékköltemeny“ felolvasása, s végre az ünnepegyt bezárta: „Az isten a mi reményeségünk“ s „Légyen te kőfalaidban“ stb. szövegeket megható eszlekre.

S a hívek bugzó áhitattal oltoztak szét. Ezek után van szerencsém a t. szerkesztőséghez í azaz négy ó. 6. fot, mint a gyülekezetből begyűlt — kevés bár, de tisztaságú eredi adományt a majdan allitandó emlékszóborra illett helyére juttatás végett beküldeni.

Kovács Károly.

Nyugta. 4. az az négy tírol ó. 6. melyet mint — a tépei gyülekezet által a Méliusz-émlékre adományozott összeget, — a „Debreczen“ t. szerkesztőségétől átvettem.

Debreczen 1872. decz. 21.

Gönyei P. Károly.

A debreczeni ref. egyh. pik.

II. Szobozslórol értesítenek minket, hogy ott egy „hajduvidéki takarékpénztár“ van alakulóban.

Okot szolgáltatott ennek létrejöttére azon körülmény, hogy — mint annak idején is említtük, — az ottani takarékpénztár használata bizonyos pártérdökekhöz volt kötötve.

E keletkezé fölben levő új takarékpénztár már nemcsak Szobozslóra terjesztendő ki hásköréig, mint a létező, hanem az egész Hajdu-ságra.

Mint halljuk, már pár száz részvény alá is van írva, még pedig nagy részben országos tekintélyű egyének által.

Az alirások e vidéken is nem sokára megkezdhetnek.

A „hajduvidéki takarékpénztár“ eszméjét képviselő körökben is nagy részvételt fogadtak, s az eddigi alirások csaknem kizárólag ott eszközöltek.

A „Wanderer“ egy serajevói levélben a boszniai világyetről és különösen azon üldözésekről, melyeknek ott a lakosság kitéve volt, túlságosan színezett kép vázoltatik. Az állitattik abban, hogy: a lakosság között nagy igazságtalosság uralkodik a külügyminiszeriumok ügyeinek ellen. kiknek száma Kallay főkonsul boszniai körútja óta tetemesen szaporodott, s kiknek feladta volna a törököket a keresztény ellen, s ezeket a törökök ellen igatni. Mely alapon támadt véres bonyodalomból a külügyi hivatalok nagy előnyt számíttának a magok részére biztosítani, a mennyiben Bosznitól megszűlnék. Mi igaz ebben, a leve-

lező nem fejteti, de azt tudja, hogy államuk ez esetben két szék közt pad alá esnek. Az utóbbi időben kérezték boszniai csendzavarról eleni vizsgálat kiderítendi, hogy az igazságos és felkelések honnan táplálkoztak?

Színházi szemle.

Szerdán színe került „Egy szegény ifju története,“ dráma 5 felvonásban, fordította Foleki M.

Az egész darab előadása kielégítőleg sikerült. Török né (Margit) megragadó alak volt, s hatásteljesen játszott. Zöldi Laroque kis szerepét remekül adta. — Egy üd (Bevallani), Dózsa (Lobepin) mint csaknem mindig, egy most is dicséretesen álltak meg helyöket. Még a Temesvári (Odiont) játéká is sikerült, kivéven azon jeleneteket, melyeknek előadására drámai erőre lett volna szükség, különben is Temesvári inkább a társalgási darabban otthonos.

Közönség kevés számmal.

Csüfirtől „Lucia“ adott, zenéjét szerző Donizetti.

Bogyó (Sir Edgardo) hangja bár némileg fátályozott volt, mégis hatással énekelt. Gerencs né (Lucia) minden fellépése alkalmasul jobban megkedveltet magát. Igaz ugyan, hogy alább hangjai alig hallható gyenge betértek, de átgondolt kerék játéka e kis hiányt fedtetli. Szép iskolája, s még szebb izéle különösen kitűnt a tébolylenetben, midőn flazolett hangjával az egész közönséget elragadta. Philippovich (Rajmondó) szép, természetes modorával, erőteljes nélküli határozott énekével hatott. A bizottság, határozottság, tiszta hangvétel (intonatio) az, a mi e énekes veteránunkat nélkülözhetlenné teszi. Mely hangjai dörögnek, magasabb hangjai bár gregéek, de azokat sohasem becsüli túl. Mezei (Evario) szerepében a közönséget mind énekével, mind játékaival kielégítette.

Közönség szép számmal.

UDONSÁGOK.

* Előfizetőinket általában kérjük, hogy az előfizetési díjt még a folyó hó végéig küldjék be, mivel főléleges peidányokat nem nyomtatunk; s az elkésés miatt közbejöhöt rendeltéségekért felelősséget nem vállalhatunk.

A törvényhatóságok legutóbb adótervezetéről az igazságtalosság (villások) névsorát az 1870-dik évi LXII-ik tüzik alapján minden év végéig az igazságtalosságny állítja össze s illetőleg igazítja ki, — s ugyan ezen törvény 23. §-a szerint a sorrend megállapításánál az állami „felekezeti“, közséi- és magánintézetek tanárai, a tudományos akadémiák tagjai, a folyóirat- és lapszerkesztők, a lelkészek, az ipar és kereskedelmi kamarák bel- és kültagjai, ugyszintén a magyar államban érvényes oklevéllel ellátott: tudorok, ügyvédok, orvosok, mérnökök, gyogy szereszek, sebészek, bányászok, erdészek és gazdaságtudományok összes egyenes államadoja kétszeresen szánitituk; továbbá a férj vagy atya államadojába a nő, valamint kiskora gyermekeknek államadoja is beszámítandó, ha a nőnek vagy kiskora gyermekeknek vagyonát kezeli. — Ezekhez képest: felhivatnak a törvényhatóságok bizottságára a 23. §-a szerint igénytárók, hogha a hivatali törvényben foglalt s fentebb jelzett kedvezményeket igénybe venni óhajtják, e végett a városok kistanácssterében illesző igazolási vázlatmány előtt folyó december hó 27, 28, 29 és 30 dik napjain d. e. 9-12, és d. u. 3-5 óráig, szóval vagy írásban jelentkezzenek, s minösítvényüket terjesztsek elő, s illetőleg igazadják, — mely tevékenységre a közelebbi igazolt bizottsági tagok is kötelezettek — elismeltesben a 24. §-a szerint az adó kétszeres beszámításának kedvezményétől ezen egy alkalomra elesnek. Debreczenben 1872. december 16-án a város törvényhatóságának igazolt vázlatmánya-tól. Cs u r k a János mk. jegyző.

Mielőtt még egyszer hozzá fognék a kitaláláshoz, föl kell világosítania arról, valjon... — Semmiről sem.

Soreza kezét a rajzolatokra tette, s mosolygva mondá:

— Ki rajzolta e vázlatot?

Tekintete csaknem kihivólag nyugodott Porryra.

— Talán a megboldogult E... tanár?

— Ön most sem jól talált.

Soreza megfordította a rajzolatot, s átnyújtá Porrynak, ki a mint megtekintette színt változtatta.

— No Cousinom, most sem tudja megmondani, kiől való?

— Igen, de az fölélösleges.

Szemét Porry most a rajzról Sorezára vetette. Találkozott az óvével, mely hidegen, s fénylőn nyugodott rajta. Ez letette a rajzot az asztalra, és mondá:

— Nem lepi meg önt, hogy Porry Nils vázlatát az én birtokomban találja. En magam is elcsodálkoztam azon.

— De igen, valóban, különösem, midőn megfoghatatlan módon vesztetem el azokat. Nem lenne oly jó, s engem világosítana fel arról, miként... — Miként történt mindez, vágott közbe Soreza.

(Folyt. következik.)

